

IONUȚ ȚENE, *CONTRA CURENTULUI. RADIOGRAFII ISTORIOGRAFICE POST-MODERNE*, EDITURA ȘCOALA ARDELEANĂ, CLUJ-NAPOCA, 2015

În spațiul uman al secolului al XXI-lea în care tot mai mult superficialitățile și goana după senzațional se bucură de apreciere, este dificil de identificat oameni de cultură, al căror volume să justifice exigențele unor lucrări savante. Unul dintre profesioniștii care fac onoare istoriografiei clujene este omul de cultură Ionuț Țene.

I-am urmărit scrisul istoric îndeaproape, atent și cu entuziasm de-a lungul anilor. Am stat unul lângă celălalt în amfiteatrul Vasile Bogrea al Facultății de Istorie și mă leagă de autor o prietenie de două decenii și jumătate. Nealterată de timp, această prietenie a fost fundamentată nu doar pe afinități personale, ci și pe respectul și prețuirea față de opera sa.

De la început se impune o precizare: Ionuț Țene nu este un antimodern, ci este mai degrabă un junimist care decelează atent spectrul valorilor societale și se pronunță pentru o preluare critică și selectivă a valorilor din Occident. În concepția sa, spațiul românesc nu reprezintă o tabula rasa în care să se insereze simultan valorile, ideile și mentalitățile occidentale. Demersul istoricului clujean îl situează în direcția junimismului de factură modernă, atent la teoria formelor fără fond, urmărind totuși o țintă precisă: occidentalizarea spațiului românesc.

Actualul volum „*Contra curentului. Radiografii istoriografice post-moderne*” cuprinde 326 de pagini, a fost publicat la Editura Școala Ardeleană și are toate ingredientele unei lucrări de excepție: vervă istoriografică, talent polemic și o excepțională argumentare a opiniilor formulate.

Pentru o percepție corectă a dimensiunilor istoriografice întâlnim la pagina 7 identificarea autorului în ipostaza „scriitorului francez Sylvain Tesson pe malul lacului Baikal, pustniic în taigaua siberiană în căutarea timpului pierdut”. Ionuț Țene se confesează contemporanilor și posterității, mărturisind faptul că „a preferat să rămână aproape singur contra curentului decât o frunză bătută de vânturile unor interese din afara adevărului istoric”. Aceasta este cheia de înțelegere, cred eu, a cărții de față.

Prima polemică fertilă a lui Ionuț Țene, la pagina 13, se referă la semnificația istoriei în viziunea documentelor Uniunii Europene. Pentru Bruxelles istoria reprezintă un mijloc de propagandă, identic ca în lumea comunistă, și mai puțin o modalitate de a cunoaște adevărul despre trecutul popoarelor europene. Întocmai ca și în fosta Uniune Sovietică sau lagărul comunist, istoria este un instrument pentru vehicularea ideologiei unificării europene. Opinia distinsului istoric este că noua generație de istorici trebuie să depășească complexul ideologic comunist, dar și pe cel impus de schematismul recomandărilor Uniunii Europene.

O dezbatere la fel de incitantă se referă la lucrarea istoricului Ovidiu Pecican, *Medievalitățile*. Un enunț esențial al lucrării îl rezează faptul că în Evul Mediu românesc structura spirituală nu era nașterea medievală, așa cum susține Pompiliu Teodor sau Ioan – Aurel Pop, ci o legătură strict feudală, prin vasalitate și suzeranitate, și ulterior prin religia ortodoxă de factură cultural slavonă. Validându-și calitățile științifice și acribia intelectualului de mare ținută, Ionuț Țene menționează la pagina 22 că Ovidiu Pecican neagă existența unei națiuni medievale românești, dar acceptă derularea relațiilor culturale și religioase dintre românii de pe ambii versanți ai Carpaților. Pentru a clarifica și mai mult subiectul, Pecican menționează următoarele: „*Conștiința națională este creația secolului XIX*”.

Studiul referitor la *Brașov, capitala ortodoxiei ardelenice medievale și premoderne* este prin excelență expresia vastelor cunoștințe din domeniul istoriei, sociologiei și teologiei pe care le deține Ionuț Țene.

Scris de Ion Aurel Pop, volumul se bucură de o primire entuziastă, datorită rigorii argumentelor și corectitudinii ipotezelor formulate. În concepția sa românii din Șcheii Brașovului au fost o placă turnantă a comerțului dintre Transilvania, Moldova și Țara Românească, dar și un creuzet al credinței ortodoxe și al culturii române. Cu clarviziunea care îl caracterizează, Ionuț Țene afirmă la pagina 34 că românii din Șcheii Brașovului erau mai apropiați religios, politic și cultural de domniii munteni și moldoveni decât de sistemul politic ardelean care îi excludea. Această secțiune a volumului prezintă în detaliu opinia istoricului Ioan – Aurel Pop conform căreia ortodoxia a fost factorul de unitate al românilor din spațiul carpatic, precum și sincronismul românilor din Șcheii Brașovului cu civilizația occidentală.

Punctul culminant al polemicilor născute din spiritul pasional al lui Ionuț Țene este atins la pagina 49 unde autorul *consideră că Lucian Boia scrie în cel mai pur stil marxist și se străduiește să-și depășească în registrul ideologic materialist pe istoricul stalinist Mihail Roller*. Un fapt este cert, anume că istoricul bucu-reștean scrie istorie în stil eseistic și fără aparat critic la subsolul fiecărei pagini.

O atenție deosebită acordă Ionuț Țene volumului scris de Florian Dumitru Soporan de la Centrul de Studii Transilvane: *Națiunea Medievală în Europa Centrală și de Est (secolele XIII-XVI)*. Această secțiune reliefează o investigație complexă și consistentă a autorului care îl ajută să descifreze existența sentimentului etnic și religios la români. Ideea de națiune medievală lansată în anii '80 de Pompiliu Teodor și continuată de actualul rector al Universității Babeș-Bolyai – Ioan – Aurel Pop, este argumentată în mod strălucit de tânărul istoric Soporan prin extrapolarea la spațiul francez și german. Cronicarii francezi discută în secolul al XIII-lea de poporul francez și Regatul Franței care trebuia să-i cuprindă pe toții francezii. Martin Luther, prin Reforma, a separat pe germani de Roma și a coagulat națiunea germană din punct de vedere religios.

Apartenența și solidaritatea lui Ionuț Țene la spiritul clujean se relevă și din analiza cărții *Prin ochii unui diplomat american: Orașul Cluj în anul 1958*. Cu eleganța ce-l caracterizează, Țene menționează că volumul este de fapt raportul unui diplomat american din cadrul Legației americane de la București, John Crockett, care a vizitat Clujul în februarie și martie 1958. Diplomatul american a fost șocat să constate că locuitorii Clujului nu au fost contaminați de comunism. Clujenii erau îmbrăcați după moda occidentală cu paltoane englezești, fulare de mătase, pălării și mănuși de piele. Teatrele și opera aveau repertorii occidentale și nu rusești, studenții mâncau la cantine mult mai moderne decât colegii lor din Franța și Italia. La pagina 72 istoricul menționa că profesorii universitari vorbeau fluent multe limbi străine, citeau reviste occidentale, iubeau America și disprețuiau Rusia. Cu modestia și exemplara forță de muncă ce îl caracterizează, istoricul Ionuț Țene are marele merit de a readuce în memoria colectivă lecturarea unor cărți care au circulat pe piața istoriografică românească după anul 2000, și din acest punct de vedere salutăm cu respect acest temerar demers științific.

Încheiem prezentarea actualului volum prin a menționa că această nouă apariție editorială are capacitatea de a consolida autoritatea științifică a autorului și recomandăm cu multă căldură specialiștilor, studenților și în general publicului pasionat de istorie lecturarea acestui volum.

Petre Din